

SITUL ARHEOLOGIC NEGRILEȘTI, JUDEȚUL GALAȚI

Paul CIOBOTARU*

Key words: Negrilești, Secolul IV p. Chr., Cultura Sântana de Mureș-Cerneahov, Cultura Noua, Cultura Starčevo-Criș.

Vechi sat medieval, al cărui toponim se folosea la 13 martie 1528 când este amintit „*satul de pe Bârlad, unde au fost jude Buda și Drăgoiu, amândouă judeciile, care acum se numesc Negrilești*”¹.

În secolul al XVII-lea este amintită „*Biserica lui Frangolea*”², construită înainte de 1752, iar în anul 1854 boierul Iancu Giurgea construiește actuala biserică, cu hramul „Sf. Nicolae”³, aflată lângă școala generală, chiar în situl arheologic.

Situl a fost semnalat în anul 1981 de către un locuitor al satului Negrilești care s-a prezentat la muzeu cu câteva vase aparținând culturii Sântana de Mureș/Cerneahov, descoperite în profilul abrupt al râului Bârlad. În urma efectuării unei săpături preventive a fost identificată existența unui cuptor de producere a ceramicii, distrus, aparținând secolului IV p. Chr., precum și numeroase fragmente ceramice aparținând Culturilor Starčevo-Criș, Noua, Dridu precum și sec. XIX⁴.

În anul 2007 au fost efectuate cercetări de salvare datorită distrugerii sitului arheologic prin erodarea malului râului Bârlad, precum și a lucrărilor agricole din punctul „Zaharia”⁵. Cu acest prilej au fost trasate trei unități de cercetare: o secțiune S1 (10 x 2 m) și două casete Cs1 (2,7 x 1,8 m), pe latura de vest a S1, în punctul Zaharia și Cs2 (2 x 1,3 m), în punctul „Izvor”. Punctul Zaharia este situat la 200 m nord de Școala Generală Negrilești, pe DJ 240, la est de râul Bârlad.

Locul ales pentru trasarea celor trei unități de cercetare a fost determinat de existența unor vase mari și a unor fragmente ceramice, în malul puternic erodat al râului Bârlad (Planșa 1). În urma unei cercetări a perimetrului sitului, s-a constatat că pe o distanță de circa 100 m, la nord și sud de punctul Zaharia, în ruptura malului se pot observa urme de locuire și gropi menajere cu material arheologic din diferite perioade istorice.

În S1, orientată nord-sud, au fost surprinse două gropi (G1, G2), două vetre, (V2, V3) și trei rezerve, (R1, R2 și R3) (Planșa 2). Pe toată suprafața secțiunii au fost semnalate resturi ceramice aparținând Culturilor Starčevo-Criș, Noua și Sântana de Mureș-Cerneahov. În profilul de vest al secțiunii a apărut o locuință, iar în prăbușirea malului stâng al râului Bârlad resturile unui cuptor. Pentru a le putea surprinde s-a practicat o casetă, Cs1, perpendiculară pe latura de vest. Cu acest prilej au fost surprinse resturile locuinței (L1), o vatră (V1), precum și resturile cuptorului.

Locuința 1 (L1), distrusă parțial din antichitate dar și datorită prăbușirii malului râului Bârlad, avea formă rectangulară, cu colțurile rotunjite. Dimensiunile care s-au păstrat au fost de 2,50 x 1,50 m, iar adâncimea la care a apărut fiind de – 0,80 m. În interiorul ei au fost descoperite fragmente ceramice specifice Culturii Sântana de Mureș/Cerneahov, precum și oase de animale. În partea de nord a locuinței au fost dezvelite resturile unui cuptor și ale unei vetre (V1).

Vatra (V1) cu dimensiunile de 0,70 x 0,35 m, avea formă rotundă, așezată direct pe pământ bătut, crusta groasă de 0,03 m și suprafața fățuită (Planșa 3).

Locuința 2 (L2), descoperită în S1, este constituită din rezervele R1 și R2, a fost distrusă din

* Muzeograf la Muzeul Mixt, Tecuci, str. 1 Decembrie 1918, nr. 36.

¹ *Documente privind istoria României*, A, Moldova, XVI, vol. I, p. 262-263, nr. 232.

² Nicolae Stoicescu, *Repertoriul bibliografic al localităților și monumentelor medievale din Moldova*, București, 1974, p. 602.

³ Theodor N. Ciuntu, *Dicționarul geografic statistic și istoric al județului Tecuciu*, Stabilimentul grafic I. V. Socecu, București, 1897, p. 142.

⁴ Mircea Nicu, Costel Ilie, *Situri și puncte arheologice din județul Galați*, în „Danubius”, XX, Galați, 2002, p. 25.

⁵ Colectivul care a realizat săpătura de salvare a fost format din Mircea Nicu – arheolog expert, din partea Muzeului Mixt, Tecuci și Ilie Costel – arheolog specialist, din partea Muzeului de Istorie, Galați.

antichitate, păstrându-se doar urme din pereții prăbușiți. Adâncimea la care a fost surprinsă este de – 0,80 m, ea fiind prevăzută și cu o vatră (V2).

Vatra (V2) cu dimensiunile de 0,90 x 0,80 m, a fost descoperită în partea de sud a locuinței L2. Avea formă rectangulară, suprafața fățuită, crusta groasă de 0,02 m. și era așezată pe pământ bătut.

Locuința (L3), descoperită în partea de nord a secțiunii, la – 1,30 m a fost identificată după fragmentele mici de chirpici și fragmentele ceramice aparținând Culturii Noua. Și această locuință era prevăzută cu o vatră (V3).

Vatra (V3), cu dimensiunile de 0,45 x 0,30 m, era așezată direct pe pământ bătut, avea suprafața fățuită și crusta groasă de 0,06 m.

Groapa (Gr1) a fost semnalată la – 1,70 m. Avea fundul drept, diametrul de 1,05 m. și adâncimea totală de 2,50 m. În pământul de umplutură au fost descoperite câteva fragmente ceramice și scheletul unui animal ovi-caprină.

Groapa (Gr2) a fost semnalată la – 1,50 m. Avea fundul drept, adâncimea totală de 2,10 m. și diametrul de 1,30 m. În pământul de umplutură a fost descoperit scheletul unui câine.

Groapa (Gr3), semnalată în profilul malului stâng al râului Bârlad, se pare că făcea parte din locuința 1, distrusă prin prăbușirea malului. Avea fundul drept, pereții drepți, diametrul de 1,90 m. și adâncimea totală de – 3,00 m. Inventarul gropii, parte dispărut prin prăbușirea malului, era compus din patru vase de mari dimensiuni, lucrate cu mâna și două amfore fragmentare, dintre care una prezintă o inscripție cu graffitti în limba greacă. După inventar, aceasta poate fi datată în sec. IV p. Chr.

Cuptorul avea diametrul de 0,70 m, iar baza era la adâncimea de – 1 m. Face parte din locuința 1, pereții erau groși de 0,10 m, forma era elipsoidală cu o înălțime maximă de 0,50 m. Baza cuptorului, ușor alveolată, era puternic calcinată. În interiorul cuptorului au fost depuse pietre de dimensiuni mici și mijlocii, fragmente ceramice, precum și bile din lut, toate acestea purtând urme de ardere. Existența pietrelor și a bilelor din lut ne poate demonstra că acestea erau folosite la încălzirea locuinței.

În Cs 2, situată la 43 m sud de Cs1, au fost descoperite fragmente ceramice aparținând Culturii Starčevo-Criș.

Urmare a deschiderii secțiunii S1 s-a constatat următoarea dispunere stratigrafică: primul nivel aparține epocii neolitice și este reprezentat de un sol de culoare gălbuie; al doilea nivel corespunde epocii bronzului, fiind reprezentat de un sol dintr-un amestec de negru cu galben; ultimul nivel, de sub stratul vegetal, este caracteristic secolelor IV-V p. Chr., având un amestec de negru granulos.

Campania din anul 2008⁶ a avut drept scop salvarea mărturiilor arheologice descoperite, în urma unei intervenții neautorizate pentru realizarea unui proiect investițional privind alimentarea cu apă în comună, în punctul „Curtea Școlii”. Acest punct se află la 100 m vest de clădirea școlii gimnaziale, la 50 m sud de biserică și la circa 200 m de malul stâng al râului Bârlad.

În acest an au fost trasate cinci unități de cercetare, dintre care patru secțiuni: S 2 (10 x 2 m), S 3 (9 x 2 m), S 4 (18 x 2 m), S 5 (18 x 2 m) și o casetă Cs 3 (1,5 x 1,5 m).

În S3, orientată est-vest (Planșa 4), au fost semnalate pe toată suprafața ei fragmente ceramice aparținând secolului IV p. Chr., perioadei prefeudale și foarte puține aparținând secolului XIX.

Secțiunea S4, orientată est-vest (Planșa 5), prezenta în capătul de vest o groapă menajeră, notată Gr 4, un fragment de conductă de aducțiune a apei, orientată NNE-SSV (secolul XIX p. Chr.). Pe suprafața ei a mai fost descoperită o locuință, notată L 2 (sec. IV p. Chr.) și o vatră care aparține locuinței, notată V 4. Pe toată suprafața secțiunii au fost descoperite fragmente ceramice aparținând Culturii Noua, Sântana de Mureș – Cerneahov, secolelor VIII-X, sec. XIX, precum și unele obiecte din piatră, os și metal.

Locuința L 4, deranjată parțial în perioada modernă – sec. XIX – de lucrările pentru amenajarea șanțului pentru conducta de aducțiune a apei. Are formă dreptunghiulară, dimensiunile nu au putut fi determinate deoarece a fost cercetată parțial, ea continuându-se spre sud sub martorul

⁶ Campania din acest an a fost inițiată de către Muzeul Mixt, Tecuci, colectivul fiind format din Mircea Nicu – arheolog expert, Munteanu Cotinel – conservator, Adrian Mihalache – restaurator, Paul Ciobotaru – muzeograf Muzeul Mixt, Tecuci, iar din partea Muzeului de Istorie Galați au participat Ilie Costel – arheolog specialist, Adrian Adamescu – muzeograf.

dintre S 4 și S 5. Ea a fost conservată, urmând ca în campaniile viitoare să fie cercetată integral. Pe suprafața cercetată au fost descoperite fragmente ceramice specifice Culturii Sântana de Mureș – Cerneahov, un împungător din bronz și resturi de lipitură de perete. În partea de sud s-a descoperit o aglomerare de pietre de dimensiuni mijlocii, peste care s-au observat urme de lipitură. În partea de nord a locuinței a fost descoperită o vatră V 4 de formă circulară, cu diametrul de 0,30 m, fiind surprinsă la – 0,90 m. Pe marginile vetrei a fost observat un strat consistent de cenușă.

Groapa Gr 4 a fost semnalată la – 0,50 m, în partea de vest a secțiunii 4, respectiv caroul 9. Conținutul ei era format din depuneri de cenușă, fragmente ceramice, fragmente de os și metal. A fost folosită timp îndelungat întrucât între straturile de cenușă sunt și depuneri de pământ. După materialul recoltat ea poate fi datată în sec. XIX. Prezența unui ac din bronz, descoperit aici, specific Culturii Noua, demonstrează că în momentul amenajării gropii au fost antrenate materiale arheologice aparținând unor culturi anterioare.

În secțiunea S5, orientată est-vest, a fost surprinsă o groapă menajeră, notată Gr 5, un fragment de conductă pentru aducțiunea apei, orientată NNE-SSV. Acest fragment de conductă se află în continuarea celei semnalată în S 4. pe suprafața secțiunii a fost descoperită ceramică aparținând Culturii Noua, Sântana de Mureș – Cerneahov, secolelor VIII-X, sec. XIX, precum și unele obiecte din piatră și os.

Groapa Gr 5 semnalată la – 0,90 m, în partea de vest a secțiunii 5, a fost și ea folosită timp îndelungat ca și Gr 4. Conținutul ei era format din depuneri de cenușă, fragmente ceramice, fragmente de os și metal. După materialul prelevat ea poate fi datată în sec. XIX.

Conducta de aducțiune a apei, descoperită atât în S 4 cât și în S 5, este orientată NNE-SSV. La realizarea acesteia s-au folosit olane din lut cu diametrul de 120 mm. Pentru a putea fi protejată împotriva deteriorării a fost amenajat un strat de protecție format din cărămizi, cu dimensiunile de 0,32 x 0,17 x 0,07 m, folosindu-se ca liant nisip amestecat cu var, peste care s-a aplicat o tencuială din același material. Atât conducta cât și cărămizile au fost așezate pe un pat de mortar, care avea în compoziție var cu nisip. Porțiuni din traseul conductei au fost surprinse și în alte puncte din localitatea, ea făcând parte din sistemul de aducțiune a apei aferent conacului de secol XIX, ce se află în perimetrul sitului arheologic. La demontare, sub aceasta, au fost descoperite fragmente ceramice de secol IV p. Chr., ceea ce presupune că acest strat a fost deranjat de către conductă.

Caseta Cs 3 a fost practică la capătul de est al secțiunii S 5, pe latura de nord a acesteia, în dreptul caroului 1. Deschiderea ei a fost necesară datorită faptului că în profilul de nord al S 5, la adâncimea de – 0,80 m, a apărut un vas borcan cu decor specific secolelor VIII-X p. Chr., așezat în poziție verticală. Pe suprafața casetei au mai apărut fragmente ceramice corespunzătoare aceleiași perioade, precum și un tipar cu două fețe, din os, aparținând aceleiași perioade.

Lângă același vas au fost descoperite fragmente provenind de la alte borcane precum și un tipar din os folosit pentru realizarea unor bijuterii din metal, prin impresiune. Tiparul prezintă diverse forme pe ambele fețe. Asemenea obiecte au mai fost descoperite și la Cotești-Iași și sunt datate în sec. VIII-IX⁷. Concentrarea ceramicii specifice secolelor VIII-X din Cs 3 s-ar putea să aparțină unei locuințe distruse de către intervenția umană neautorizată.

În unitățile de săpătură cercetate în anul 2008 s-a observat următoarea dispunere stratigrafică: un nivel ce corespunde epocii bronzului reprezentat printr-un sol negru în amestec cu galben, în care s-au descoperit fragmente ceramice specifice Culturii Noua; al doilea nivel reprezentat printr-un sol cenușos, ce aparține prin materialul descoperit Culturii Sântana de Mureș-Cerneahov; al treilea nivel, caracterizat printr-un amestec de pământ negru cenușos, aparține secolelor VIII-X p. Chr.; iar al patrulea nivel, un amestec de pământ negru granulos cu chirpici, corespunzător secolului XIX.

Pe lângă cele menționate mai sus au mai fost descoperite un număr considerabil de unelte din bronz, os și fier. Specifice epocii bronzului amintim o patină din os, 5 omoplați crestați precum și un pandantiv din piatră. Omoplații crestați își au analogii în descoperirile arheologice din

⁷ Dan Gh. Teodor, *Cercei cu pandantiv stelat din sec. VI-VIII p. Chr. în spațiul carpato-dunăreano-pontic*, în „Arheologia Moldovei”, XVIII, 1995, p. 204, fig. 107/5; Idem, *Meșteșuguri la nordul Dunării de Jos în sec. IV-XI p. Chr. în regiunile carpato-nistriene*, în „Arheologia Moldovei”, XXVIII, 2005, p. 170-171, fig. 5-6.

stațiunile aparținând Culturii Noua⁸. Au mai fost descoperite și două ace din bronz cu analogii la Gârbovăț, Dodești, Vărghiș-Crăciunești⁹.

Toate aceste descoperiri, înregistrate pe parcursul cercetărilor din 1981, 2007 și 2008 ne determină să considerăm această zonă ca având un potențial arheologic și istoric de importanță națională și să propunem ca aici să se înceapă o cercetare sistematică a sitului.

NEGRILESTI ARCHEOLOGICAL SITE

Old medieval village, whose toponym was used on March 13th 1528 when it is remembered as *“the village on Barlad, where Buda and Dragoiu where rulers, both parts, which are now called Negrilesti”*.

In the 17th century it is remembered *“The Church of Frangolea”*, built before 1752, and in 1854 the boyar Iancu Giurgea builds the present church, with the titular saint “Sf. Nicolae”, within the general school, right in the archeological site.

The site was signaled in 1981 by an inhabitant of Negrilesti village, who came to the museum with several vases belonging to the culture Santana de Mures – Cerneahov, discovered in the abrupt profile of Barlad river. As a result of a preventive digging there was identified the existence of an over for ceramic production, which was destroyed, belonging to the 4th century after Christ, as well as numerous ceramic fragments belonging to the Starcevo-Cris, Noua, Dridu Cultures, as well as the 19th century.

In 2007 saving researches were performed due to the destruction of the archeological site by the erosion of the bank of Barlad river, as well as the agricultural works from “Zaharia” point.

The place chosen for the marking of the three research units was determined by the existence of large vases and certain ceramic fragments, in the very eroded bank of Barlad river. As a result of researches in the perimeter of the site, it was ascertained that on a distance of approximately 100 m, from the north to the south of Zaharia point, in the rupture of the bank one can observe traces of living and refuse holes with archeological material from different historic periods.

The campaign of 2008 had as purpose saving the discovered archeological evidences, as a result of an unauthorized intervention for performing an investment project regarding the water supply in the commune, in the point “Schoolyard”. This point is 100 m west of the gymnasium school building, 50 m south of the church and approximately 200 m of the left bank of Barlad river.

All these findings, registered during the researches of 1981, 2007 and 2008 determine us to consider this area as having an archeological and historical potential of national importance and to propose a systematic research of the site here.

⁸ A. C. Florescu, *Contribuții la cunoașterea Culturii Noua*, în „Arheologia Moldovei”, II-III, 1964, p. 160, fig. 11; Idem, *Repertoriul Culturii Noua-Coslogeni din România. Așezări și necropole*, în „Cultură și civilizație la Dunărea de Jos”, vol. IX, Călărași, 1991, p. 287, fig. 115.

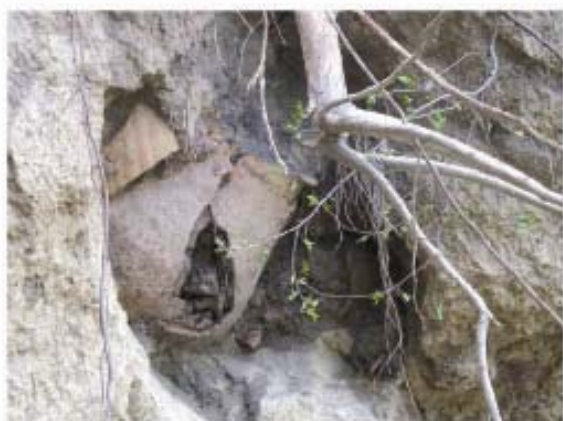
⁹ Idem, *Contribuții la cunoașterea...*, p. 186, fig. 23; Idem, *Repertoriul Culturii...*, p. 278-279, 381, fig. 106/1; 107; 209/4.

1

2

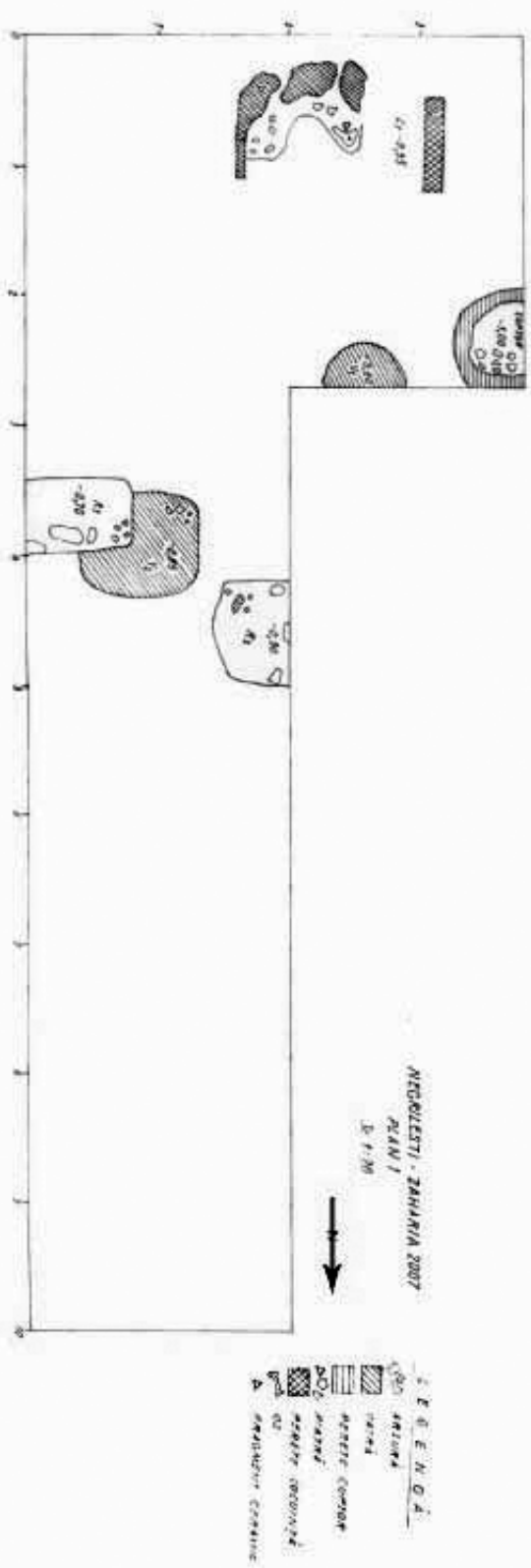

3

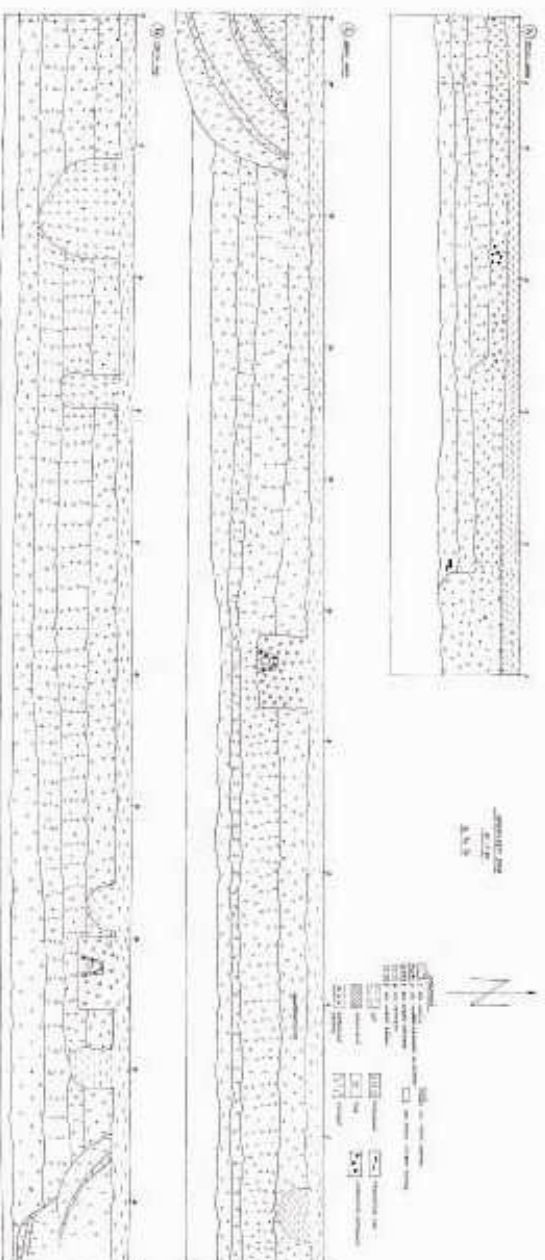

4

Planșa 1. Situl Arheologic Negrilești
Campania 2007

Planșa 2. Situl arheologic Negrilești 2007
 Plan S 1

Planşa 5. Situl arheologic Negriștești 2008
Profilele de nord ale S3, S4 și de sud a S5.